

Уманський національний
університет садівництва

Факультет економіки і
підприємництва

Кафедра економіки

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Національна економіка»

Рівень вищої освіти:	<u>Перший рівень вищої освіти (бакалаврський)</u>
Спеціальність:	<u>051 Економіка</u>
Освітня програма:	<u>Економіка</u>
Семестр:	<u>2</u>
Курс (рік навчання)	<u>1 (1)</u>
Форма навчання:	<u>денна</u>
Кількість кредитів ЄКТС:	<u>4</u>
Мова викладання:	<u>українська</u>
Обов'язкова/вибіркова:	<u>обов'язкова</u>

Лектор курсу	Алла Ревуцька
Профайл лектора	https://ket.udau.edu.ua/ua/pro-kafedru/vikladachi-ta-spivrobotniki/kislicya-mihajlo-anatolijovich.html
Контактна інформація лектора (e-mail)	revutskaya.alla@ukr.net
Сторінка курсу в MOODLE	https://moodle.udau.edu.ua/course/view.php?id=93

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу	здатність розв'язувати типові спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері держави, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов національної економіки, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки на практиці.
Завдання курсу	засвоєння теорії національної економіки і регіонального розвитку, наукових засад національної економічної політики; оволодіння знаннями про територіальну й галузеву структуру господарського комплексу України та її регіонів; об'єктивну необхідність раціонального та ефективного використання природних, науково-виробничих, людських ресурсів регіонів країни; засвоєння принципів раціонального природокористування та охорони навколишнього середовища, понять про екологічний моніторинг, екологічні нормативи і стандарти.
Компетентності	ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. СК1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях. СК5. Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави. СК11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію. СК14. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.
Програмні результати навчання	ПРН4. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем. ПРН7. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки. ПРН9. Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави. ПРН16. Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки. ПРН17. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в одній або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків. ПРН21. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	Години (лекції / практичні (семінарські)	Зміст тем курсу	Завдання	Оціню- вання (балів)
Змістовий модуль 1 Теоретичні основи становлення національної економіки				
Тема 1. Національна економіка: загальне та особливе	2/4	Предмет і задачі курсу. Сутність та основні ознаки національної економіки. Макро-, мікро- та мезорівень. Взаємозв'язок національної економіки з іншими економічними науками. Методологічні принципи та засоби дослідження і вирішення задач національної економіки: системності, науковості, діалектичної єдності, історичності, динамізму і безперервності, цілепокладання, збалансованості. Основні економічні показники національної економіки. Система національних рахунків. Інтегральні показники національної економіки. Моделі національних економік. Поняття «економічна система», основні елементи економічної системи, основні елементи національної економіки. Класифікації економічних систем суспільства. Формаційний та цивілізаційний підходи до виділення моделей національних економік..	Опрацювання лекційного матеріалу, Взаємозв'язок національної економіки з іншими економічними науками. Виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах, проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	4
Тема 2. Економічні теорії та базисні інститути національної економіки	2/4	Економічні теорії та їхні загальні положення. Теорія меркантилізму. Теорія вільного підприємництва. Теорія історичної економіки. Теорія маржиналізму. Теорія економічної рівноваги. Теорія монетаризму. Теорія неолібералізму. Теорія інституціоналізму. Українська школа інституціонального, історичного та неокласичного напрямів. Базисні відносини та інститути національної економіки. Система базисних відносин. Національно-громадянські відносини. Державно-політичні відносини. Соціально-економічні відносини.	Опрацювання лекційного матеріалу, аналіз економічних теорій та їхні загальні положення. Виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах, проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	4
Тема 3. Теорія суспільного добробуту та соціально-ринкової економіки	2/4	Суспільні потреби як соціальна база добробуту. Добробут як соціально-економічне явище. Соціальні потреби, їх сутність та класифікація. Національний продукт як виробнича база добробуту. Теорії суспільного добробуту. Індивідуалістичний та інституціональний підходи до розуміння добробуту. Утилітарна теорія добробуту. Засади соціально-ринкової економіки. Сутність соціально-ринкової економіки. Основні характеристики соціально-ринкової економіки: економічна свобода, право власності,	Опрацювання лекційного матеріалу, інтереси і стимули у соціально-ринковій економіці.. Виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах, проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	4

		<p>конкуренція, правові ринкові інституції, жорсткі бюджетні обмеження, передбачувана державна політика.</p> <p>Інтереси і стимули у соціально-ринковій економіці.</p> <p>Державне регулювання праці, рівня життя населення та розвитку соціальної сфери: державне регулювання ринку праці, зайнятості та умов праці, державне регулювання оплати праці, соціальний захист населення, регулювання доходів та споживання, державне регулювання розвитку сфери обслуговування населення.</p>		
<p>Тема 4. Характеристика економічного потенціалу</p>	2/4	<p>Поняття та склад потенціалу національної економіки. Національне багатство в системі економічного потенціалу. Нефінансові створені активи. Нефінансові нестворені активи. Фінансові активи (пасиви). Людський капітал.</p> <p>Природно-ресурсний потенціал. Класифікація природних ресурсів. Земельні ресурси. Мінерально-сировинні ресурси. Водні ресурси. Лісові ресурси. Природно-рекреаційні ресурси. Фауністичні ресурси.</p> <p>Демографічний та трудовий потенціал. Основні показники демографічного потенціалу країни, абсолютні та відносні показники руху населення. Кількість безробітних, баланс трудових ресурсів, типи регіональних ринків праці в Україні.</p> <p>Науково-технічний потенціал. Технологічні парки, бізнес-інкубатори.</p> <p>Інформаційний потенціал. Національний інформаційний ресурс, національний інформаційний простір України, інформаційні технології.</p>	<p>Опрацювання лекційного матеріалу, ознайомлення з технологією перепесу населення.</p> <p>Виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах, проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle</p>	4
<p>Тема 5. Господарський комплекс національної економіки</p>	2/4	<p>Основи формування господарського комплексу. Основні фактори формування господарського комплексу національної економіки. Характерні риси господарського комплексу. Основні підходи до виділення міжгалузевих комплексів та їх відповідні види.</p> <p>Промисловий комплекс: паливно-енергетичний комплекс, металургійний комплекс, машинобудівний комплекс, хімічний комплекс, лісопромисловий комплекс.</p> <p>Агропромисловий комплекс (АПК). Складоутворюючі групи галузей АПК: фондоутворюючі галузі, сільське господарство, переробні галузі, виробнича інфраструктура.</p> <p>Територіальна структура АПК (агропромисловий пункт, агропромисловий центр, агропромисловий куш, агропромисловий вузол).</p>	<p>Опрацювання лекційного матеріалу, детальне ознайомлення господарським комплексом України.</p> <p>Виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах, проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle</p>	4

		Будівельний комплекс. Промисловість будівельних матеріалів. Цементна промисловість. Виробництво будівельної цегли..		
Модульний контроль				7
Змістовий модуль 2 Засади функціонування та регулювання національної економіки				
Тема 6. Функціонування інфраструктури національного ринку	2/2	Національний ринок України і його проблеми. Сутність і функціонування ринкової інфраструктури. Форми інфраструктури в сучасній ринковій економіці. Функції сучасної інфраструктури ринкової економіки. Спеціалізована ринкова інфраструктура. Загальна ринкова інфраструктура. Соціальна інфраструктура. Складові соціальної інфраструктури. Соціально-споживацький комплекс. Торгівля і громадське харчування. Житлово-комунальне господарство. Побутове обслуговування. Пасажирський транспорт і засоби зв'язку. Соціально-культурний комплекс.	Опрацювання лекційного матеріалу, ознайомлення із складовими соціальної інфраструктури. Виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах, проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	4
Тема 7. Державність та державне управління економікою	2/4	Українська держава та її засади. Держава як єдність закону і влади. Державна влада. Законодавча влада. Законогартійна влада. Господарська влада. Правоохоронна влада. Судова влада. Верховенство права над законом і закону над владою. Недоторканність Конституції України. Місце держави в управлінні економікою. Державне регулювання економіки (ДРЕ). Причини, що зумовлюють необхідність ДРЕ. Об'єкти ДРЕ. Суб'єкти ДРЕ. Мета, роль та функції ДРЕ. Методи ДРЕ: правові, адміністративні, організаційні, соціально-психологічні, протекціоністські, економічні. Бюджетна, податкова, фінансово-кредитна, інвестиційна, інноваційна та інші напрями державної економічної політики.	Опрацювання лекційного матеріалу, визначення місця держави в управлінні економікою. Виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах, проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	4
Тема 8. Демократія, економічна свобода та економічний порядок	-/2	Сутність демократії та її місце в самоуправлінні економікою. Демократія як фактор економічного трансформування. Економічна свобода і її основи. Економічна свобода виробника (продавця) і споживача (покупця). Етапи становлення економічної свободи: поляризації капіталу, становлення механізму саморегулювання, деполіаризація капіталу, свободи (лібералізації) руху праці, капіталу, товару. Економічний порядок як система узгоджених інтересів. Сутність національно-суспільної організації. Економічні інтереси в національній економіці. Узгодження інтересів	Опрацювання лекційного матеріалу, сутність демократії та її місце в самоуправлінні економікою. Виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах, проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	4

		суб'єктів національної і регіональної економіки. Система відносин власності в умовах ринку. Дотримання положень чинного законодавства. Поліпшення інституційних рамок умов.		
Тема 9. Програмування та прогнозування національної економіки	2/2	Прогноз та прогнозування національної економіки. Сутність економічного прогнозування. Об'єкти макроекономічного прогнозу. Принципи економічного прогнозування. Класифікація і розроблення економічних прогнозів. Методи прогнозування національної економіки. Етапи формування прогнозу. Перевірка (верифікація) функцій, призначених для прогнозу. Індикативне планування національної економіки. Функції управління і методи планування. Завдання планування і види планів.	Опрацювання лекційного матеріалу, аналіз принципів економічного прогнозування. Виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах, проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	4
Тема 10. Структурна перебудова національної економіки	-/2	Сутність та види структурних пропорцій в економіці. Стратегія структурних перетворень. Радикальні структурні зрушення. Капіталовкладення і реструктуризація основного капіталу, зайнятості та національного продукту. Параметри оптимізації структури національної економіки. Макроекономічна структурна перебудова. Вертикальна промислова політика і проблеми структурних перетворень. Горизонтальна промислова політика.	Опрацювання лекційного матеріалу, сутність та види структурних пропорцій в економіці.. Виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах, проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	4
Тема 11. Інституціональні чинники розвитку національної економіки	2*/2	Економічне зростання як категорія національної економіки. Теоретичні моделі економічного розвитку (неокейнсіанські, неокласичні та інституціональні). Сукупність показників оцінки рівня економічного розвитку. Інтегральний показник економічного розвитку. Типи та способи економічного зростання. Фактори економічного зростання. Система інституційних чинників економічного розвитку. Інститути права, управління і власності. Інститути права. Інститут Конституції України. Інститут підконституційних законів. Інститут законодавчої влади. Інститут гарантійної влади. Інститут господарської влади. Інститут власності. Економіка територій та територіальних громад. Сучасне економічне районування України. Центральнотериторіальний економічний район (Київська, Чернігівська, Черкаська, Житомирська, Кіровоградська обл.).	Опрацювання лекційного матеріалу, аналіз системи інституційних чинників економічного розвитку. Виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах, проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	4

		Західноукраїнський економічний район (Рівненська, Волинська, Львівська, Івано-Франківська, Тернопільська, Вінницька, Хмельницька, Закарпатська, Черновецька обл.). Донецько-Придніпровський економічний район (Донецька, Луганська, Дніпропетровська, Запорізька обл.). Північно-східний економічний район (Харківська, Полтавська, Сумська обл.). Причорноморський (Південний) економічний район (Одеська, Миколаївська, Херсонська обл.).		
Тема 12. Сталий розвиток національної економіки	2/2	Сутність концепції сталого розвитку. Принципи концепції сталого розвитку. Аспекти забезпечення та сприйняття сталого розвитку: політико-правовий, економічний, екологічний, соціальний, інформаційний. Складові концепції сталого розвитку. Економічний підхід до концепції сталого розвитку. Соціальна та екологічні складові сталого розвитку. Чинники сталого розвитку: конкурентоспроможність економіки країни, людські ресурси і освіта, інформаційно-технологічний чинник, ефективне державне регулювання.	Опрацювання лекційного матеріалу, сутність чинників сталого розвитку економіки держави. Виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах, проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	4
Тема 13. Інституціональні форми інтеграції у світове господарство	1/1	Світове господарство: структура, тенденції розвитку. Показники відкритості економіки. Форми і механізми інтеграції національної економіки у світове господарство. Вільні економічні зони: історія виникнення, цілі формування ВЕЗ та їх сучасний розвиток. Розподіл держав за об'єктами спеціалізації національної економіки. Тенденції розвитку світових інтеграційних процесів. Вплив інтеграційних процесів на формування ринків товарів, послуг і капіталу. Інституційні основи і форми економічної та політичної інтеграції України. Принципи економічної інтеграції і внутрішні проблеми України. Національні інститути економічної інтеграції. Інститут Верховної Ради України. Інститут Президента України. Інститут Кабінету Міністрів України. Передумови і шляхи міжнародної економічної інтеграції.	Опрацювання лекційного матеріалу, передумови і шляхи міжнародної економічної інтеграції. Виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах, проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	4
Тема 14. Економічна безпека національної економіки	1/1	Сутність економічної безпеки. Основні принципи забезпечення економічної безпеки України. Складові економічної безпеки: макроекономічна, фінансова, зовнішньоекономічна, інвестиційна, науково-технологічна, енергетична,	Опрацювання лекційного матеріалу, сутність демократії та її місце в самоуправлінні економікою. Виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-	4

		виробнича, демографічна, соціальна, продовольча безпека. Правова база, що регламентує забезпечення економічної безпеки України.	методичних матеріалах, проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	
Модульний контроль				7
Всього за 2 семестр	22/38			70
Екзамен				30
Всього за курс				100

*залучений стейкхолдер для спільного проведення аудиторного заняття

Розподіл балів, присвоюваних студентам при вивченні дисципліни «Національна економіка»

		Модуль 1 (поточне тестування)														Підсумковий контроль	Сума				
Кількість балів за змістовий модуль	Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2													
		27 балів							43 бали												
Теми	T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	Модульний контроль	T 6	T 7	T 8	T 9	T 10	T 11	T 12	T 13	T 14	Модульний контроль					
Кількість балів за видами робіт, всього:	4	4	4	4	4		7	4	4	4	4	4	4	4	4		4	7	30	100	
в т.ч.: активність на практичних (семінар-х) заняттях	2	2	3	3	4		2	2	3	4	2	2	2	2	2		2				
виконання самостійної роботи	2	2	1	1	2		2	2	1	2	2	2	2	2	2		2				

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	
90 – 100	A	відмінно	
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	

ПОЛІТИКИ КУРСУ

Політика оцінювання	В основу рейтингового оцінювання знань закладена 100-бальна шкала оцінювання (максимально можлива сума балів, яку може набрати здобувач за всіма видами контролю знань з дисципліни з урахуванням поточної успішності, самостійної роботи, науково-дослідної роботи, модульного контролю, підсумкового контролю тощо). Встановлюється, що при вивченні дисципліни до моменту підсумкового контролю (іспиту) здобувач може набрати максимально 70 балів. На підсумковому контролі (іспит) здобувач може набрати максимально 30 балів, що в сумі і дає 100 балів.
Політика щодо академічної доброчесності	Під час підготовки рефератів та індивідуальних науково-дослідних завдань, проведення контрольних заходів здобувачі повинні дотримуватися правил академічної доброчесності, які визначено Кодексом доброчесності Уманського НУС. (https://www.udau.edu.ua/assets/files/legislation/polozhennya/2019/kodeks-akademichnoi-dobrochesnosti-unus-2019-1.pdf). Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (за погодженням із деканом факультету)

ВИМОГИ ВИКЛАДАЧА:

Студенти повинні: активно працювати на практичних заняттях (брати участь в обговоренні дискусійних питань та кейсів, повною мірою долучатися до активних форм навчання, використовувати різноманітні джерела з альтернативними поглядами на ті чи інші питання задля формування продуктивної дискусії). Пропущені практичні заняття відпрацьовуються.

Студентам рекомендується: брати участь у наукових конференціях, конкурсах наукових праць, роботі наукового гуртка кафедри, написанні наукових статей і рефератів. Також рекомендується мати на заняттях гаджети з доступом до мережі Інтернет. Викладач бере до уваги інші навчальні та наукові здобутки студента, що підтверджені документально (грамоти, дипломи, сертифікати тощо).

Студентам дозволяється використовувати мобільні телефони під час аудиторних занять тільки у навчальних цілях (наприклад, для виконання розрахункових завдань, перегляду статистичних даних). Дозволяється користуватися ноутбуками і планшетами для ведення конспектів лекцій та відстеження потрібної інформації.